РЕШЕНИЕ НА ПЪРВОИНСТАНЦИОННИЯ СЪД (трети състав)

15 април 2008 година *

По дело T-348/04

Société internationale de diffusion et d'édition SA (SIDE), установено във Vitry-sur-Seine (Франция), за което се явяват адв. N. Coutrelis и адв. V. Giacobbo, avocats,

жалбоподател,

срещу

Комисия на Европейските общности, за която се явява г-н J.-P. Keppenne, в качеството на представител,

ответник,

* Език на производството: френски.

подпомагана от

Френска република, представлявана първоначално от г-н G. de Bergues и г-жа S. Ramet, впоследствие от г-н de Bergues и г-жа A.-L. Vendrolini, в качеството на представители,

встъпила страна,

с предмет жалба за отмяна на член 1, последно изречение от Решение 2005/262/ЕО на Комисията от 20 април 2004 година относно помощ, приведена в действие от Франция в полза на Coopérative d'exportation du livre français (CELF) (ОВ L 85, 2005 г., стр. 27),

ПЪРВОИНСТАНЦИОННИЯТ СЪД
НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ (трети състав)

състоящ се от: г-н M. Jaeger, председател, г-жа V. Tiili и г-н T. Чипев, съдии,

секретар: г-н J. Palacio González, главен администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 23 май 2007 г.,

постанови настоящото

Решение

Обстоятелства в основата на спора

1 Жалбоподателят Société internationale de diffusion et d'édition (SIDE) е установен във Франция комисионер, чиято търговска дейност се състои по-специално в износ на книги на френски език към други държави — членки на Европейския съюз, и към трети страни.

2 Комисионерите фигурират сред различните оператори, които участват в търговията с книгите. Те установяват контакт с търговците на дребно или с организациите, но не и с крайния потребител. Чрез тях се осъществяват поръчки, чиято обработка би била много скъпа за издателите или за техните дистрибутори. Комисионерът обединява поръчките на различни клиенти, които взети поотделно са незначителни, и се свързва с издателя или с дистрибутора, който по този начин извършва доставка само на едно място. Също така комисионерът групира поръчките на своите институционални или търгуващи с книги клиенти, които се отнасят до произведения от различни издатели, като по този начин им спестява отправянето на множество поръчки до множество оператори.

3 Coopérative d'exportation du livre français, действащо под търговското наименование „Centre d'exportation du livre français" [Център за износ на френската

книга] (CELF), е кооперативно акционерно дружество, което осъществява също дейността на комисионер. Според последната редакция на неговия устав предметът на дейност на CELF е „пряката обработка на поръчки за чужбина и за френските отвъдморски територии и департаменти, за книги, брошури и всякакви носители на информация, и в по-общ план осъществяването на всякакви дейности, целящи по-специално да развиват популяризирането на френската култура по света посредством тези носители“.

4 По-голямата част от членовете на CELF са установени във Франция издатели. CELF обаче е отворен за участие на всеки оператор, действащ в сектора на издаването или разпространението на книги на френски език, независимо от неговото място на установяване.

5 Търговската дейност на CELF и тази на жалбоподателя са насочени главно към нефранкофонски страни и зони. За франкофонските зони, в частност Белгия, Канада и Швейцария, продажбата на книгите се осигурява от дистрибуторските мрежи на издателите.

6 През 1979 г., тъй като CELF е изпитвал финансови затруднения, френските власти решават да му отпуснат определени субсидии.

7 Разглежданите субсидии са имали за цел да позволят на комисионерите при износ да обслужат всички поръчки от търговци на книги, установени в нефранкофонски зони, независимо от техния размер, рентабилност или предназначение, с оглед насърчаване на световното разпространение на франкофонската литература.

8 Единствената субсидия, която е предмет на настоящото дело (наричана по-нататък „спорната помощ“), е отпускана годишно от 1980 г. нататък, макар

и нейният размер да варира след тази дата. Спорната помощ е представлявала пакет от годишни субсидии, всяка от които е имала за цел по-специално да компенсира допълнителните разходи, пораждани всяка година от обработването на поръчките на установени в чужбина търговци на книги и на стойност по-малка или равна на 500 френски франка (FRF) (76,22 EUR), извън транспортните разходи (наричани по-нататък „малки поръчки"), за които се е считало, че се намират под прага на рентабилност.

9 От 1981 г. нататък една четвърт от сумата на отпуснатата през предходната година субсидия е била изплащана в началото на годината, а останалата част е била отпускана през есента след преглед от публичните власти на прогнозите за дейността на CELF и нейните изменения, регистрирани през първата част на счетоводната година. До три месеца след изтичане на счетоводната година на френското министерство на културата и на франкофонията е трябвало да се представи доклад, в който да се опише подробно начинът на използване на субсидията, придружен с извадка от оправдателните документи.

10 С писмо от 20 март 1992 г. жалбоподателят привлича вниманието на Комисията върху някои отпуснати от френските власти на CELF помощи за промотирането, транспортирането и продажбата на френската книга. Той пита Комисията и дали тези помощи са били обект на уведомление в съответствие с разпоредбите на член 93, параграф 3 от Договора за ЕО (понастоящем член 88, параграф 3 ЕО).

11 С писмо от 7 август 1992 г. Комисията потвърждава на жалбоподателя, че за някои помощи в полза на CELF не са били направени уведомления, включително и спорната помощ.

12 На 18 май 1993 г. Комисията приема решение за разрешаване на посочените помощи със заглавие „Помощи за износителите на френски книги" [Решение NN 127/92 (ОВ C 174, стр. 6)].

13 С Решение от 18 септември 1995 г. по дело SIDE/Комисия (T-49/93, Recueil, стр. II-2501) Първоинстанционният съд отменя цитираното решение в частта му относно спорната помощ. Първоинстанционният съд приема, че Комисията не е изпълнила задължението си за откриване на състезателната процедура по член 93, параграф 2 от Договора за ЕО (понастоящем член 88, параграф 2 ЕО).

14 На 30 юли 1996 г. Комисията решава да започне процедурата, предвидена в член 93, параграф 2 от Договора ЕО (понастоящем член 88, параграф 2 ЕО).

15 На 10 юни 1998 г. Комисията приема ново решение, с което обявява спорната помощ за съвместима с общия пазар [Решение 1999/133/ЕО относно държавната помощ в полза на CELF (ОВ L 44, 1999 г., стр. 37)].

16 С жалба, подадена в секретариата на Първоинстанционния съд на 29 септември 1998 г., жалбоподателят сезира Първоинстанционният съд с искане за отмяна на посоченото решение.

17 Решение 1999/133 също става предмет на жалба за отмяна, подадена от Френската република в секретариата на Съда на 8 септември 1998 г. Френската република оспорва това решение в частта му, в която Комисията отхвърля прилагането на член 90, параграф 2 от Договора за ЕО (понастоящем член 86, параграф 2 ЕО).

18 Тъй като двете жалби се отнасят до валидността на един и същ акт, с Определение на председателя на четвърти разширен състав на Първоинстанционния съд от 25 март 1999 г. последният в съответствие с член 47, трета алинея от Статута на Съда на ЕО (понастоящем член 54, трета алинея от Статута на Съда) спира производството до постановяване на решение от Съда.

19 Съдът отхвърля жалбата на Френската република с Решение от 22 юни 2000 г. по дело Франция/Комисия (C-332/98, Recueil, стр. I-4833). Производството пред Първоинстанционния съд е възобновено.

20 Оспореното решение е отменено от френските власти през 2002 г.

21 С Решение на Първоинстанционния съд от 28 февруари 2002 г. по дело SIDE/Комисия (T-155/98, Recueil, стр. II-1179) е отменено Решение 1999/133. Първоинстанционният съд стига до извода, че Комисията е допуснала явна грешка в преценката относно определянето на съответния пазар.

22 На 20 април 2004 г. Комисията приема Решение 2005/262/ЕО относно помощта, приведена в действие от Франция в полза на CELF (ОВ L 85, 2005 г., стр. 27, наричано по-нататък „обжалваното решение“).

23 В обжалваното решение Комисията стига до извода, че спорната помощ представлява държавна помощ по смисъла на член 87, параграф 1 ЕО (съображение 127). По-нататък тя разглежда дали се прилага една от дерогациите от предвидената в този член обща забрана за държавни помощи. Комисията изрично изключва прилагането в конкретния случай на предвидените в член 87, параграф 2 ЕО дерогации, както и предвидените такива в параграф 3 от същия член, букви а), б) и в) (съображение 132). Накрая тя приема, че спорната помощ има културна насоченост по смисъла на член 87, параграф 3, буква г) ЕО, според който за съвместими с общия пазар могат да се приемат помощите за развитието на културата и запазването на историческото наследство, доколкото тези помощи не засягат условията за търговия и конкуренция в Общността до степен, която противоречи на общия интерес (съображения 134 и 139).

24 Вследствие на това Комисията се ограничава да провери дали на пазара на комисионната дейност при износа спорната помощ е съвместима с член 87, параграф 3, буква г) ЕО (съображение 186). В това отношение тя констатира, на първо място, релевантността на критерия за малките поръчки при преценката доколко е оправдано предоставянето на спорната помощ (съображения 187—197). На второ място, тя проверява дали оправданието за предоставяне на спорната помощ съответства на действителността, по-конкретно дали съществуват допълнителни разходи, пряко свързани с обработката на малките поръчки. По този начин Комисията прави оценка на понесените от CELF разходи при обработката на малките поръчки за 1994 г. въз основа на предоставените от Френската република счетоводни данни (съображения 203—206). Тя приема, че данните за посочената година са имали релевантно значение за оценка на разходите по обработката на малките поръчки, тъй като предоставените документи и обяснения от Френската република за други счетоводни години показват, че структурата на малките поръчки остава стабилна всяка година (съображение 208). Накрая Комисията установява, че спорната помощ не е била в състояние да представлява свръхкомпенсиране на разходите, породени от обработката на малките поръчки.

25 Въз основа на гореспоменатите основания в член 1 от обжалваното решение Комисията установява следното:

„Помощта в полза [на CELF] за обработката на малките поръчки на книги на френски език, приведена в действие от Франция между 1980 г. и 2001 г., представлява помощ по член 87, параграф 1 [ЕО]. Тъй като Франция не е уведомила Комисията за тази помощ преди да я приведе в изпълнение, то същата е била незаконно отпусната. Тази помощ обаче е съвместима с общия пазар съгласно член 87, параграф 3, буква г) [ЕО].“

Производство и искания на страните

26 На 20 август 2004 г. жалбоподателят подава жалба в секретариата на Първоинстанционния съд.

27 С писмо, подадено в секретариата на Първоинстанционния съд на 2 декември 2004 г., Френската република моли Първоинстанционния съд да бъде допусната да встъпи в настоящото производство в подкрепа на исканията на Комисията, като това встъпване е допуснато с Определение на председателя на трети състав на Първоинстанционния съд от 20 януари 2005 г.

28 На 22 март 2007 г. Първоинстанционният съд иска от Комисията да даде писмен отговор на определени въпроси и да представи определени документи. Комисията изпълнява това искане в съответния срок.

29 Въз основа на доклада на съдията докладчик Първоинстанционният съд (трети състав) решава да започне устната фаза на производството.

30 Устните изявления на страните и отговорите им на въпросите, поставени устно от Първоинстанционния съд, са изслушани на съдебното заседание от 23 май 2007 г.

31 Жалбоподателят моли Първоинстанционния съд:

— да отмени член 1, последно изречение от обжалваното решение,

— при условията на евентуалност, да отмени член 1, последно изречение от обжалваното решение, доколкото Комисията обявява спорната помощ за съвместима преди 1999 г., или алтернативно 1997 г. или 1994 г.,

— при условията на по-голяма евентуалност, да отмени член 1, последно изречение от обжалваното решение, доколкото с него спорната помощ се обявява за съвместима преди 1 ноември 1993 г.,

— да осъди Комисията да заплати съдебните разноски.

32 Комисията моли Първоинстанционния съд:

— да отхвърли жалбата,

— да осъди жалбоподателя да заплати съдебните разноски.

33 Встъпилата страна моли Първоинстанционния съд:

— да отхвърли жалбата,

— да осъди жалбоподателя да заплати съдебните разноски.

От правна страна

34 Жалбоподателят посочва три правни основания в подкрепа на своята жалба, като третото от тях е разделено на две части. Първото правно основание е изведено от липсата на правна база за обявяване на съвместимостта на спорната помощ с общия пазар преди 1 ноември 1993 г. Второто правно основание е изведено от липсата на съгласуваност на обжалваното решение с член 88, параграф 3 ЕО. Третото правно основание е изведено от нарушението на член 87, параграф 3, буква г) ЕО. Първата част на третото правно основание е изведена от дискриминационната същност на спорната помощ, докато втората част почива на явни грешки в преценката.

35 Най-напред следва да се разгледа първото правно основание, а след това втората част на третото правно основание.

По първото правно основание, изведено от липсата на правна база преди 1 ноември 1993 г.

Доводи на страните

36 Жалбоподателят изтъква, че като обявява в член 1, последно изречение от обжалваното решение спорната помощ за съвместима с общия пазар на основание член 87, параграф 3, буква г) ЕО, Комисията се основава на погрешна правна база. Жалбоподателят всъщност счита, че тъй като тази разпоредба е въведена с Договора за ЕС, който влиза в сила на 1 ноември 1993 г., то спорната помощ можела да бъде обявена за съвместима с общия пазар само от тази дата нататък.

37 Жалбоподателят поддържа, че принципът за липса на ретроактивно действие не допуска прилагането на общностен акт преди датата на неговото влизане в сила. Този принцип търпял само много редки изключения, по-специално когато изрично са предвидени преходни разпоредби или когато това произтича ясно от целта или структурата на въпросния акт. Впрочем жалбоподателят изтъква, че Договорът за ЕС не предвижда никаква преходна разпоредба и че нищо не указва, че договарящите страни са имали намерение да придадат ретроактивно действие на член 87, параграф 3, буква г) ЕО.

38 Жалбоподателят препраща към Известие на Комисията от 22 май 2002 година за определяне на приложимите правила при оценка на незаконосъобразната държавна помощ (ОВ C 119, 2002 г., стр. 22; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 4, стр. 45), в което се потвърждавало, че съвместимостта с общия пазар на незаконно изплатени помощи трябва да се преценява „в съответствие със съществените критерии, изложени във всеки инструмент, който е в сила към момента на предоставянето на помощта“.

39 Жалбоподателят счита, че ако помощите, за които не е направено уведомление, се преценяват с оглед на разпоредбите, които са в сила към датата на решението на Комисията, а не към датата на тяхното отпускане, щяло да се стигне до поощряване на незаконосъобразността, като дадена помощ ретроактивно се ползва от решение за съвместимост, което тя нямаше да получи, ако съответната държава-членка беше спазила член 88 ЕО и уведомила Комисията за тази помощ, преди да я отпусне.

40 Освен това жалбоподателят твърди, че не може да се приеме, че предвидената в член 87, параграф 3, буква г) ЕО дерогация се покрива от буква в) на същия параграф. Той напомня, че в обжалваното решение Комисията отхвърля прилагането на член 87, параграф 3, буква в) ЕО в конкретния случай. Освен това жалбоподателят изтъква, че подобно тълкуване водело до пълно обезсмисляне на въведената с Договора за ЕС дерогация по параграф 3, буква г).

41 В своя защита Комисията твърди, че дадено правно положение се урежда от законодателството, което е в сила към момента, в който посоченото положение е придобило окончателен характер. В конкретния случай следвало да се направи позоваване на момента, в който решението относно съвместимостта на спорната помощ е прието.

42 Комисията посочва, че от общите принципи на правото произтича, че поначало новите закони, включително и разпоредбите от договорите, се прилагат спрямо бъдещите последици на положенията, възникнали при действието на стария закон.

43 Във всички случаи незабавното прилагане на член 87, параграф 3, буква г) ЕО се налагало с оглед на целта и структурата на тази разпоредба. Комисията изтъква, че едно решение относно съвместимостта на държавна помощ с общия пазар не представлява чисто формална операция, която се нуждае от специфична юридическа база. От Комисията се изисквало да прецени конкретния принос на разглежданата помощ за постигане на цел от обществен интерес, от една страна, както и нейните негативни последици върху конкуренцията, от друга страна. В рамките на този анализ тя трябвало да прецени единствено дали към момента на разглеждането му общностният интерес налага помощта да бъде върната или не, тъй като от икономическа гледна точка незаконосъобразната помощ не изчерпва своите последици на датата на нейното отпускане, а продължава да поражда такива дотогава, докато операторът остава на пазара.

44 Комисията уточнява, че ако тя не приложи незабавно новия критерий за съвместимост, то нейното решение ще влезе в противоречие с вече призната от договора цел. Впрочем тя счита, че не би могло да се изисква връщането на помощ единствено на основание, че същата била изплатена твърде рано.

45 Комисията изтъква, че нейната позиция е потвърдена от Първоинстанционния съд в неговото Решение от 18 ноември 2004 г. по дело Ferriere Nord/Комисия (T-176/01, Recueil, стр. II-3931).

46 Комисията приема, че прилагането на ново правило при анализа на помощ, за която не е направено уведомление, не представлява задължително „поощряване на незаконосъобразността“. Всъщност това незабавно прилагане можело да бъде в ущърб на държавата-членка в случай на утежняване на критериите за съвместимост.

47 Накрая Комисията изтъква, че не съществува никакво императивно основание с оглед на правната сигурност, с което в конкретния случай да се оправдава фактът на ограничаване на времевия обхват на член 87, параграф 3, буква г) ЕО.

48 При условията на евентуалност Комисията поддържа, че дерогацията относно културната цел, която фигурира от 1993 г. в член 87, параграф 3, буква г) ЕО, по-рано се е съдържала в буква в) от същия параграф и че само е по-ясно очертана с добавянето на параграф 3, буква г).

49 Френската република се присъединява към доводите на Комисията.

Съображения на Първоинстанционния съд

50 От член 1, последно изречение на обжалваното решение е видно, че спорната помощ е обявена за съвместима с общия пазар съгласно член 87, параграф 3, буква г) ЕО. Тази последна разпоредба представлява дерогация от предвидената в член 87, параграф 1 ЕО обща забрана на държавните помощи, въведена с Договора за ЕС, влязъл в сила на 1 ноември 1993 г.

51 Жалбоподателят по същество изтъква, че не може подобна правна база да се използва за обявяване на помощта за съвместима с общия пазар по отношение на периода от 1980 г. до 31 октомври 1993 г.

52 В това отношение следва да се посочи, че като общо правило принципът на правна сигурност не допуска за начало на прилагане на общностен акт във времето да бъде определена дата, която е по-ранна от датата на неговото публикуване, освен когато по изключение поставената цел изисква това и когато оправданите правни очаквания на заинтересованите лица са надлежно зачетени (Решение на Съда от 25 януари 1979 г. по дело Racke, 98/78, Recueil, стр. 69, точка 20).

53 Така, макар и процесуалните правила да се считат по правило за приложими към всички съдебни спорове, които са висящи към момента на тяхното влизане в сила, това не се отнася за материалноправните разпоредби (Решение на Съда от 12 ноември 1981 г. по дело Meridionale industria salumi, 212/80—217/80, Recueil, стр. 2735, точка 9).

54 Всъщност с оглед гарантиране на принципите на правна сигурност и защита на оправданите правни очаквания общностните материалноправни норми следва да се тълкуват в смисъл, че се отнасят до заварени при влизането им в сила положения само доколкото от тяхната формулировка, предназначение или структура ясно произтича, че трябва да им бъде придадено именно такова действие (Решение на Съда от 24 септември 2002 г. по дело Falck и Acciaierie di Bolzano/Комисия, C-74/00 P и C-75/00 P, Recueil, стр. I-7869, точка 119 и цитираната съдебна практика).Този извод се налага независимо от благоприятните или неблагоприятни последици, които тези правила биха могли да породят за заинтересованото лице (вж. в този смисъл Решение на Съда от 29 януари 1985 г. по дело Gesamthochschule Duisburg, 234/83, Recueil, стр. 327, точка 20 и Решение от 7 февруари 2002 г. по дело Kauer, C-28/00, Recueil, стр. I-1343, точка 20).

55 В замяна на това общностното право се прилага незабавно спрямо бъдещите последици на положение, възникнало при действието на стария закон (Решение на Съда от 10 юли 1986 г. по дело Licata/CES, 270/84, Recueil, стр. 2305, точка 31 и Решение на Съда от 29 януари 2002 г. по дело Pokrzeptowicz-Meyer, C-162/00, Recueil, стр. I-1049, точка 50).

56 След напомняне на тези предпоставки е важно да се констатира, че Договорът за ЕС не предвижда преходни разпоредби относно приложението на член 87, параграф 3, буква г) ЕО. Освен това нито един елемент от тази разпоредба не позволява да се направи извода, че тя има за цел да уреди правоотношения, възникнали преди датата на нейното влизане в сила. Впрочем Комисията не посочва в обжалваното решение, че в конкретния случай с оглед на целта или структурата на член 87, параграф 3, буква г) ЕО се е налагало ретроактивно прилагане на тази разпоредба, нито че това е било необходимо за функционирането на системата за контрол, който Комисията упражнява по отношение на помощите, отпускани от държавите-членки. В рамките на своята защита тя също не привежда доводи в този смисъл.

57 Вследствие на това трябва единствено да се разгледа дали при приемане на обжалваното решение спорните помощи са придобили окончателно характер на съвместими или несъвместими.

58 Всяка нова помощ, за която не е направено уведомление и която е вече изплатена, обаче е задължително несъвместима с общия пазар, ако през периода на нейното изплащане е в състояние да наруши конкуренцията, като постави в по-благоприятно положение определени предприятия или определени производства, и ако не спада към нито една от дерогациите от общата забрана за помощите, предвидена в член 87, параграф 1 ЕО. Във всички случаи след настъпването на тези правни последици характерът на съвместимост или несъвместимост на въпросната помощ с общия пазар става окончателен. Такъв именно е конкретният случай, тъй като спорната помощ е предоставена и отпусната от Френската република и използвана от CELF с цел годишно компенсиране на допълнителните разходи по обработка на малките поръчки.

59 Следователно обратно на това, което се поддържа от Комисията, анализът на съвместимостта с общия пазар на изплатена помощ, за която не е направено уведомление, по-специално подобна на тази в конкретния случай, не налага единствено да се прецени дали в момента на приемане на съответното решение общностният интерес изисква тази помощ да бъде върната или не. Всъщност Комисията трябва да провери и дали през периода, по време на който въпросната помощ е изплатена, същата е била в състояние да наруши конкуренцията.

60 Комисията несъмнено разполага с широко право на преценка, за да допусне дадена помощ по силата на дерогациите от общата забрана по член 87, параграф 1 ЕО. Всъщност в тези случаи преценката на съвместимостта или несъвместимостта с общия пазар на държавна помощ повдига проблеми, предполагащи отчитането и анализа на сложни икономически факти и обстоятелства, които подлежат на бързи промени (Решение на Съда от 14 февруари 1990 г. по дело Франция/Комисия, C-301/87, Recueil, стр. I-307, точка 15). Тази свобода на преценката обаче не би могла да се упражнява при абстрахиране от факта, че през периода на незаконното предоставяне на въпросната помощ последната е можела да наруши конкуренцията в ущърб на общностния интерес, както е бил определен той в действащата нормативна уредба.

61 От това следва, че като прилага член 87, параграф 3, буква г) ЕО към периода преди 1 ноември 1993 г., вместо да приложи материалноправните норми, които са били в сила по време на разглеждания период, Комисията допуска грешка при прилагане на правото.

62 Този извод се налага на още по-голямо основание, тъй като съгласно постоянната съдебна практика дерогациите от общия принцип за несъвместимост на държавните помощи с общия пазар, прогласен в член 87, параграф 1 ЕО, трябва да бъдат предмет на стеснително тълкуване (Решение на Съда от 21 юни 2001 г. по дело Moccia Irme и др./Комисия, C-280/99 P—C-282/99 P, Recueil, стр. I-4717, точка 40 и Решение на Първоинстанционния съд от 25 септември 1997 г. по

дело UK Steel Association/Комисия, T-150/95, Recueil, стр. II-1433, точка 114). Това стеснително тълкуване също изисква прилагането на дадена дерогация в областта на държавните помощи да се ограничи до периода след нейното влизане в сила, поне когато въпросните помощи са вече изплатени.

63 В същия дух, що се отнася до помощите по Договора за ЕОВС, изплатени без да е направено предварително нотифициране, Съдът е приел, че прилагането на правилата на кодекса, действащ към момента, в който Комисията взема решение относно съвместимостта на помощи, изплатени при действието на предходен кодекс, действително води до ретроактивно прилагане на общностна правна уредба (Решение по дело Falck и Acciaierie di Bolzano/Комисия, посочено по-горе, точка 118). Съдът приема, че никоя разпоредба от кодекса, действащ към момента на приемане на решението на Комисията, не е предвиждала, че този кодекс може да се прилага ретроактивно. Освен това Съдът е приел, че от структурата и целите на последователно приеманите кодекси за уредба на съответните помощи произтича, че тези кодекси са били приемани в зависимост от съществуващите през даден период потребности. Поради това прилагането на правила, приети през определен период в зависимост от положението тогава, към помощи, които са изплатени по време на предшестващ период, не би съответствало на структурата и целите на този тип правна уредба (Решение по дело Falck и Acciaierie di Bolzano/Комисия, посочено по-горе, точка 120).

64 В замяна на това ситуацията в конкретния случай не е сравнима с тази, довела до горепосоченото Решение по дело Ferriere Nord/Комисия. Всъщност това решение се е отнасяло до помощ, която не е била реализирана преди решението на Комисията за нейната съвместимост. Следователно тя не е можела да застраши конкуренцията за периода, който предшествал приемането на посоченото решение. Обратно, помощ, която е изплатена преди Комисията да вземе решение за нейната съвместимост с общия пазар, може да застраши и дори да наруши конкуренцията за периода, предшестващ приемането на това решение.

65 Изводът, според който в конкретния случай не следва да се прилага член 87, параграф 3, буква г) ЕО, не би могъл да се обори с нито един от допълнителните доводи на Комисията.

66 Относно довода, според който никое императивно основание с оглед на правната сигурност не оправдава ограничаването в конкретния случай на времевия обхват на посочената разпоредба, следва да се напомни, че общностното право трябва да гарантира спазването на принципите на правната сигурност и на оправданите правни очаквания, според които общностното законодателство трябва да бъде ясно и предвидимо за правните субекти, за които се отнася (вж. в този смисъл Решение по дело Meridionale industria salumi, посочено по-горе, точка 10). Общностното законодателство в областта на държавните помощи обаче не би било нито ясно, нито предвидимо за правните субекти, ако помощ, която между 1980 г. и 1993 г. не е можела да се разглежда като съвместима, поради това че през този период е липсвала действаща дерогация от предвидената в член 87, параграф 1 ЕО обща забрана за държавни помощи, впоследствие е можела да се разглежда като съвместима, ако посочената дерогация е била въведена. Следователно доводът на Комисията в това отношение следва да се отхвърли.

67 Колкото до довода на Комисията, според който прилагането на ново правило при анализа на помощ, за която не е направено уведомление, не представлява поощряване на незаконосъобразността, следва да се констатира, че да се счита, че помощ, за която не е направено уведомление, може да се обяви за съвместима с общия пазар по силата на дерогация, която не е била в сила при изплащането на посочената помощ, би било равнозначно на поставяне на държавата-членка, която я е отпуснала, в по-благоприятно положение по отношение на други държави-членки, които евентуално са искали да предоставят подобна помощ и са се отказали да го направят поради липсата на дерогация, която да допуска това. Освен това разглежданата държава-членка би била поставена в по-благоприятно положение по отношение на всяка друга държава-членка, която в желанието си да отпусне помощ за същия период уведомява за същата преди влизането в сила на въпросната дерогация и като последица от това получи от Комисията решение за несъвместимостта ѝ с общия пазар. Това би насърчило държавите-членки да не уведомяват за помощите, които те считат за несъвместими с общия пазар, при липсата на приложима към тях дерогация, с надеждата че подобна дерогация може да бъде приета впоследствие. Следователно доводът на Комисията не би могъл да се приеме.

68 Накрая следва да се отхвърли изтъкнатият при условията на евентуалност довод на Комисията, според който помощите, изплатени преди 1 ноември 1993 г., попадали при всички случаи под дерогацията по член 87, параграф 3, буква в) ЕО.

69 Всъщност без да е необходимо да се разглежда дали предвидената в член 87, параграф 3, буква в) ЕО дерогация е можела преди влизането в сила на Договора за ЕС да представлява достатъчна юридическа база, за да се приеме за съвместима с общия пазар държавна помощ, предназначена за развитие на културата и запазване на историческото наследство, достатъчно е да се констатира, че тъй като Комисията е направила избора на юридическата база, която счита за най-подходяща в конкретния случай, т.е. член 87, параграф 3, буква г) ЕО, то единствено с оглед на тази разпоредба следва да се разгледа съответствието на обжалваното решение с общностното право. Впрочем тъй като самата Комисия е посочила в обжалваното решение (съображение 186), че е държала да се провери съответствието на помощта на пазара на комисионната дейност при износа единствено с оглед на член 87, параграф 3, буква г) ЕО, то тя не би могла пред Първоинстанционния съд да се позовава на прилагането на различна разпоредба.

70 От всичко изложено дотук е видно, че Комисията допуска грешка при прилагане на правото, като приема, че спорната помощ е била съвместима с общия пазар съгласно член 87, параграф 3, буква г) ЕО по отношение на частта от помощта, изплатена на CELF преди датата на влизане в сила на Договора за ЕС. Следователно член 1, последно изречение от обжалваното решение следва да се отмени в частта му, която се отнася до периода преди 1 ноември 1993 г.

По втората част на третото правно основание, изведено от наличието на явни грешки в преценката

Доводи на страните

71 Жалбоподателят поддържа, че спорната помощ няма никаква връзка с малките поръчки и представлявала единствено оперативна помощ, предоставена на CELF без ограничение в продължителността.

72 Според жалбоподателя при отпускане на спорната помощ не е съществувало определение за малките поръчки. Подобно определение, в което се уточнява, че малки поръчки са тези на стойност по-малка от 500 FRF, било въведено едва в рамките на дело T-49/93. Вместо да бъде фиксиран в резултат на икономически анализ, прагът от 500 FRF бил определен по емпиричен начин.

73 Относно релевантността на посоченото определение жалбоподателят изтъква, че 1994 г. била нарочно избрана за референтна година, с цел да се оправдае прагът на рентабилност от 500 FRF.

74 При всички случаи жалбоподателят подчертава, че не е достатъчен анализ на аналитичното счетоводство на една-единствена година, дори и тя да е съпоставена с други три години, за да се обяви за съвместима помощ, изплащана в продължение на повече от двадесет години. Той отбелязва, че Комисията нито обосновава избора на една-единствена година като референтна година за един толкова дълъг период, нито обяснява защо използваният през 1994 г. метод не е приложен за другите години. Тъй като не е приложен никакъв последователен метод за изчисление, спорната помощ трябвало да се разглежда като оперативна субсидия, предоставена независимо от допълнителните разходи, породени от обработката на малките поръчки.

75 Относно 1994 г. жалбоподателят поддържа, че аналитичното счетоводство на CELF било изградено така, че да докаже по изкуствен начин, че изплатената помощ е била използвана единствено за обработката на малките поръчки. Свързаните с малките поръчки разходи били увеличени благодарение на множество счетоводни хитрости, а именно: „необосновани коефициенти на умножение“, „неотчитане на конкретните начини за изпълнение на поръчките“ и „различни методи за разпределяне“.

76 Първо, жалбоподателят отбелязва, че свързаните с обработката на малките поръчки разходи на CELF са изчислени чрез прилагане на различни

коефициенти на умножение за различните дейности с мотив, че обработката на малките поръчки струвала повече от тази на другите поръчки. Според жалбоподателят обаче няма обективно основание за съществуването и стойността на прилаганите коефициенти. Следователно най-малко 9,12 % от разходите, свързани с други дейности на CELF, били изкуствено прикрепени към малките поръчки.

77 Второ, жалбоподателят счита, че макар и прилагането на коефициент на умножение да е било оправдано, то трябвало да се ограничи до поръчките, които не са предадени по електронен път. Електронното предаване значително намалявало разходите за обработката и за получаването на поръчките и най-често премахвало необходимостта от използването на куриер, тъй като по-голямата част от доставчиците сами извършват доставките по електронно предадените поръчки.

78 Макар че през 1994 г. повече от две трети от малките поръчки на CELF са били обработвани чрез електронно предаване, в обжалваното решение Комисията не направила разграничение между предадените по електронен път поръчки и тези на хартиен носител. Вследствие на това разходите относно малките поръчки били увеличени с 40 421 FRF (6 162,14 EUR) относно разходите за куриер; с 143 703 FRF (21 907,38 EUR) относно разходите за получаване; с 235 567 FRF (35 911,96 EUR) относно разходите, свързани с търговската дейност.

79 Освен това жалбоподателят отбелязва, че броят на предадените по електронен път поръчки и този на поръчките на хартиен носител са разменени от френските власти и съобщени по този начин на Комисията. Противно на преценката на Комисията, според която тази размяна имала скромно отражение, жалбоподателят счита, че последиците са значителни.

80 Трето, жалбоподателят критикува избора на възприетите в обжалваното решение „методи за разпределяне“, т.е. критериите, в зависимост от които

разходите са отнесени към обработката на малките поръчки и към другите дейности. Свързаните с малките поръчки счетоводни разходи и разходи по доставките били изчислени въз основа на броя на издадените фактури (47 %), а не въз основа на броя на доставените книги (5 %). Другите разходи за административен персонал, свързани с малките поръчки, са изчислени обаче въз основа на броя на доставените книги. Счетоводният отдел обаче не се ограничавал в издаването на фактури.

81 От всички изложено дотук жалбоподателят заключава, че разходите, свързани с обработката на малките поръчки, били значително по-малко от тези, които CELF представя. Общо сборът от разходите, свързани с малките поръчки, бил увеличен с минимум 1 384 222 FRF (211 023,28 EUR) за референтната 1994 г.

82 Накрая, жалбоподателят поддържа, че всякакво съображение, свързано с твърдения, че CELF изпълнява задача от обществен интерес, било недопустимо. От една страна, настоящата жалба нямала за предмет квалифицирането на помощ. От друга страна, нито член 86, параграф 2 ЕО, нито съдебната практика Altmark (Решение на Съда от 24 юли 2003 г. по дело Altmark Trans и Regierungspräsidium Magdeburg, C-280/00, Recueil, стр. I-7747), които се позовават на понятието за задача от обществен интерес, не можели да се приложат в конкретния случай.

83 Комисията напомня, че обжалваното решение се основава на комплексни икономически оценки. При тези условия съдебният контрол се свеждал до проверка дали са спазени процесуалните правила и изискването за мотивиране, дали са точно установени фактите, взети предвид при извършване на оспорвания избор, дали не е налице явна грешка в преценката на тези факти, както и злоупотреба с власт. Обжалваното решение не било резултат от математическо доказване, а от глобално изследване с цел да се установи дали изплатените помощи не са несъразмерни и дали те не са довели до нарушение на конкуренцията.

84 Относно твърденията за явни грешки в преценката Комисията се позовава на широката свобода, с която тя разполага при преценката на съвместимостта на помощ по отношение на член 87, параграф 3 ЕО. Тя е на мнение, че в Решение от 6 март 2003 г. по дело Westdeutsche Landesbank Girozentrale и Land Nordrhein-Westfalen/Комисия (T-228/99 и T-233/99, Recueil, стр. II-435) по отношение на направената от Комисията преценка на плана за преструктуриране на предприятие в затруднено положение Първоинстанционният съд е достигнал до заключението, че „само при наличието на особено явна и сериозна грешка на Комисията при преценката на такъв план Първоинстанционният съд би могъл да се произнесе против разрешението на държавна помощ, предназначена да финансира подобно преструктуриране“. Следователно общностният съд не трябвало да налага своята преценка, по-конкретно в икономически план, вместо преценката на Комисията.

85 Въз основа на тези съображения Комисията счита, че възложената на жалбоподателя тежест на доказване била особено тежка. Същият трябвало да обори презумпцията за законност, от която се ползва обжалваното решение, като изтъкне доказателства, които могат да поставят под съмнение преценките в обжалваното решение.

86 В това отношение Комисията посочва, от една страна, че културната цел на оспорваната помощ не била поставена под въпрос от жалбоподателя, и от друга страна, че спорните помощи не представлявали свръхкомпенсиране на присъщите на въпросната дейност разходи, макар и предоставената от френските власти преписка да не е лишена от слабости и да не представлява гаранция за това как точно са използвани всички суми.

87 Всъщност Комисията счита, че ако френските власти ѝ бяха нотифицирали предварително пълна преписка, гарантираща по абсолютен начин, че изплатените суми са компенсирали единствено допълнителните разходи, свързани с изпълняваната от CELF задача на публична служба, то тя е можела да заключи, позовавайки се на посоченото по-горе Решение по дело Altmark Trans и Regierungspräsidium Magdeburg, че не е била налице държавна помощ.

88 Комисията изтъква, че доказателствата, които жалбоподателят представя с цел да оспори наличието на достатъчна връзка между изплатената помощ и малките поръчки, са от много общо естество. С тези доказателства се целяло да се отрече очевидното, а именно че обработката на малките поръчки струва по-скъпо от тази на значимите поръчки. В това отношение Комисията се позовава на документ със заглавие „CELF — рентабилност на CELF“, в който подробно се описвали причините за допълнителните разходи, свързани с обработката на малките поръчки, като последните представляват почти половината от поръчките на CELF.

89 Първо, относно твърденията за счетоводни хитрости Комисията потвърждава, че използването на коефициенти на умножение било оправдано, тъй като разходите за обработка на книга според френските власти били по-високи със средно около 50 % за малките поръчки в сравнение с останалите поръчки. Употребата на коефициенти на умножение била подробно обяснена в писмо на френското правителство от 5 март 1998 г.

90 Второ, относно отчитането на електронното предаване Комисията напомня, че обжалваното решение се основава на данни, предадени от френските власти през 1998 г. и поправени през 2003 г. Поправената цена на една малка поръчка вече е била от 27,20 EUR за книга, а не 27,44 EUR за книга. Като сравнение, свързаните с обикновените поръчки разходи възлизали на 18,44 EUR за книга.

91 Комисията изтъква, че всяка малка поръчка, предадена по електронен път или не, води до допълнителни разноски. Например при складиране на книгите една малка поръчка заемала същото пространство като една по-значителна поръчка, което не било оспорено от жалбоподателя.

92 Освен това средният брой произведения на ред от поръчка бил почти два пъти по-малък в случая на малките поръчки, което съответно увеличавало разходите.

93 Трето, относно методите за разпределяне Комисията счита, че броят на фактурите е по-добър критерий за изчисление на счетоводните разноски, свързани с малките поръчки, отколкото броя книги. Обратно, броят книги бил по-релевантен за другите услуги. Освен това Комисията посочва, че доводите на жалбоподателя относно счетоводните хитрости на CELF се основават главно (близо две трети от така поправените разходи) върху тази неоснователна критика на методите за разпределяне.

94 Френската република изтъква, че CELF се ползва от спорната помощ поради своята задача от обществен интерес, състояща се в изпълнение на отправени от чуждестранни търговци на книги поръчки, които не носят печалба.

95 Френската република счита, че разкритите от жалбоподателя твърдени грешки не поставяли под въпрос съответствието с действителността на фактите, които Комисията посочва в обжалваното решение. Неразумно било да се твърди, че цената на обработката на малките поръчки не е значително по-висока от тази на другите поръчки. Накрая, Френската република отбелязва, че не е задължително да има връзка между малките поръчки и малките издатели.

Съображения на Първоинстанционния съд

96 Следва да се напомни, че по член 87, параграф 3 ЕО Комисията разполага с широко право на преценка, чието упражняване включва комплексни оценки от икономическо и социално естество, които трябва да бъдат извършвани в общностен контекст. Ето защо съдебният контрол върху упражняването на това право на преценка се свежда до проверка дали са спазени процесуалните

правила и изискването за мотивиране, както и до контрола дали възприетите факти са установени точно и дали не е налице грешка при прилагане на правото, явна грешка в преценката на фактите или злоупотреба с власт (Решение на Съда от 29 април 2004 г. по дело Италия/Комисия, C-372/97, Recueil, стр. I-3679, точка 83). В частност общностният съд не следва да заменя преценката на автора на решението със своята икономическа преценка (Решение на Съда от 14 януари 1997 г. по дело Испания/Комисия, C-169/95, Recueil, стр. I-135, точка 34).

97 За да се установи, че Комисията е допуснала явна грешка в преценката на фактите, с която може да се обоснове отмяната на обжалваното решение, представените от жалбоподателя доказателства трябва да бъдат достатъчни, за да лишат от правдоподобност преценките на фактите, възприети в разглежданото решение (Решение на Първоинстанционния съд от 12 декември 1996 г. по дело AIUFFASS и AKT/Комисия, T-380/94, Recueil, стр. II-2169, точка 59 и Решение на Първоинстанционния съд от 1 юли 2004 г. по дело Salzgitter/Комисия, T-308/00, Recueil, стр. II-1933, точка 138).

98 При упражняването на своето право на преценка Комисията трябва да следи за съвместяване на целите на свободната конкуренция с тези на дерогацията, при спазване на принципа на пропорционалност (вж. по аналогия Решение по дело AIUFFASS и AKT/Комисия, посочено по-горе, точка 54). Затова не би могло да се позволи на държавите-членки да извършват плащания, които биха подобрили положението на предприятието бенефициер на помощта, ако те не са необходими за постигане на целите, предвидени в член 87, параграф 3 ЕО (вж. в този смисъл Решение на Съда от 17 септември 1980 г. по дело Philip Morris/Комисия, 730/79, Recueil, стр. 2671, точка 17).

99 В частност оперативните помощи, а именно помощите, които имат за цел да освободят дадено предприятие от разходите, които самото то поначало би трябвало да понесе в рамките на своето текущо управление или на своята нормална дейност, по принцип не попадат в приложното поле на член 87, параграф 3 ЕО. Всъщност тези помощи по принцип нарушават условията на

конкуренция в секторите, в които те са отпуснати, без обаче да са способни поради самото си естество да постигнат някоя от целите, поставени от горепосочените дерогиращи разпоредби (вж. в този смисъл Решение на Съда от 14 февруари 1990 г. по дело Франция/Комисия, посочено по-горе, точка 50, Решение на Съда от 6 ноември 1990 г. по дело Италия/Комисия, C-86/89, Recueil, стр. I-3891, точка 18, Решение на Съда от 15 май 1997 г. по дело Siemens/Комисия, C-278/95 P, Recueil, стр. I-2507, точка 37, Решение на Първоинстанционния съд от 8 юни 1995 г. по дело Siemens/Комисия, T-459/93, Recueil, стр. II-1675, точка 48).

100 Именно в светлината на тези принципи следва да се разгледа дали жалбоподателят е успял да докаже, че обжалваното решение е засегнато от явна грешка в преценката относно разглеждането на съвместимостта на спорната помощ с общия пазар.

101 В конкретния случай спорната помощ е имала за предмет разпространението на френския език и литература посредством механизъм за компенсиране на допълнителните разходи, свързани с обработката на малките поръчки (съображения 44 и 45 от обжалваното решение).

102 Така Комисията обявява спорната помощ за съвместима с общия пазар, след като прави съпоставка между целите за насърчаване на френската култура, от една страна, и тези за защита на свободната конкуренция, от друга страна. В това отношение тя по-конкретно взема предвид, че отпуснатите от Франция помощи не водят до свръхкомпенсиране на разходите, присъщи на обработката на малките поръчки.

103 Следователно се налага да се установи дали — както жалбоподателят поддържа — Комисията надценява горепосочените разходи, така че сумата на изплатените помощи очевидно би надвишила разходите по обработката на малките поръчки и следователно би надхвърлила преследването единствено на културната цел по дерогацията в член 87, параграф 3, буква г) ЕО, която Комисията посочва в обжалваното решение.

104 В това отношение жалбоподателят изтъква по същество два основни довода. От една страна, той счита, че Комисията допуска грешка, като изчислява пряко свързаните с малките поръчки разходи през целия период на изплащане на спорните помощи въз основа на екстраполация на данните, отнасящи се единствено за 1994 г. От друга страна, жалбоподателят изтъква, че във всички случаи изчислението на разходите за 1994 г. е погрешно.

105 Ако вторият довод на жалбоподателя беше основателен, то не би било необходимо да се разглежда първият довод. Всъщност точността на заключенията, до които Комисията достига за целия спорен период въз основа на екстраполация на данните относно 1994 г., зависи от точността на заключенията относно тази година. Следователно се налага да се провери дали обжалваното решение е засегнато от явна грешка в преценката относно анализа на помощите, получени от CELF през 1994 г.

106 В това отношение жалбоподателят по същество твърди, че разходите, пряко свързани с обработката на малките поръчки, са произволно надценени от Комисията посредством три способа, а именно необосновани коефициенти на умножение, погрешно отчитане на конкретните начини за изпълнение на поръчките и неточни методи за разпределяне. Жалбоподателят счита, че поради този факт една част от разходите, свързани с други дейности на CELF, са отнесени към обработката на малките поръчки. Оттук жалбоподателят стига до извода, че в действителност спорната помощ служи за финансиране на цялостната дейност на CELF.

107 Следва да се уточни, че Комисията изчислява пряко свързаните с обработката на малките поръчки разходи въз основа на обясненията, предоставени от Френската република в рамките на процедурата за разглеждане на спорната помощ. Въз основа на тези обяснения тя приема в съображение 206 от обжалваното решение, че цената на обработката на малките поръчки през 1994 г. е била 4 446 706 FRF (677 895,96 EUR), докато свързаният с тази дейност оборот е бил 2 419 006 FRF (368 775,09 EUR). Следователно като се има предвид, че общата

сума на спорните помощи, изплатени на CELF през 1994 г., е била 2 000 000 FRF (304 898,03 EUR), Комисията стига до заключението, че във връзка с малките поръчки през посочената година съществува оперативна загуба от 27 700 FRF и че следователно получените помощи не са можели да доведат до свръхкомпенсиране на разходите, породени от тази дейност (съображения 206 и 207 от обжалваното решение).

108 В приложение IV към обжалваното решение Комисията обяснява подробно начина, по който изчислява разходите, пряко свързани с обработката на малките поръчки. Първо, това приложение съдържа таблица, включваща различните категории разходи, свързани с комисионната дейност при износа на CELF — като цената за закупуване на книги, разходите за персонала, общите разходи и т.н. — както и разходите, които според Комисията CELF е трябвало да понесе за всяка от тези категории поради обработката на малките поръчки. Второ, въпросното приложение съдържа коментари и обяснения относно начина, по който някои от тези разходи са отнесени към обработката на малките поръчки, а не към другите дейности на CELF.

109 От въпросното приложение е видно, че Комисията не взема предвид действителните разходи по обработката на малките поръчки. Напротив, Комисията прави оценка на тези разходи въз основа на общия размер на разходите, понесени от CELF за всяка категория. Комисията прави това, като отнася една част от общите разходи към обработката на малките поръчки в зависимост от предварително определен метод на разпределяне, който, както посочва жалбоподателят, не е задължително един и същ за всяка категория. Така например за да изчисли цената за закупуване на книгите, отнасящи се до малките поръчки, Комисията разделя общата цена на закупените от CELF книги на техния брой. След това тя умножава тази стойност, съответстваща на средната цена за книга, по броя книги, които са предмет на малки поръчки.

110 Важно е да се подчертае, че Комисията постъпва по друг начин при изчислението на оборота на CELF, свързан с дейността по малките поръчки. В този случай тя не се ограничава до изчисляване на средния оборот за книга, умножен по броя книги, свързани с въпросната дейност, а взема предвид действителния оборот.

111 Следва да се отбележи, че ако Комисията беше изчислила оборота от дейността по малките поръчки според метода, който използва за изчислението на цената за закупуване на книгите, свързани с тази дейност, полученият оборот щеше да бъде много по-голям от оборота, изчислен в обжалваното решение, което би имало отражение върху квалифицирането дали спорната помощ надхвърля културната цел на дерогацията по член 87, параграф 3, буква г) ЕО, която е посочена от Комисията в обжалваното решение. Всъщност от последното е видно, по-специално от таблици 3 а), 3б) и 3в), както и от таблица 4, че действителната средна цена на продадените книги в рамките на дейността по малките поръчки е много по-ниска от средната действителна цена на продадените от CELF книги.

112 Първоинстанционният съд счита обаче, че анализът на обжалваното решение следва да продължи при абстрахиране на предходното съображение.

113 От приложение IV към обжалваното решение е видно също, че за някои категории разходи Комисията умножава с определен коефициент стойността, получена по описания в точка 110 метод, за да установи окончателната цена, отнесена към малките поръчки. По този начин разходите, групирани в позиции „Получаване (на произведенията) — пряко вложен труд“ и „Търговски отдел — пряко вложен труд“, са изчислени въз основа на средната цена за книга за всяка от тези позиции. Тази средна цена за книга е умножена по броя книги, които са предмет на малки поръчки. След това тази стойност е умножена по три, за да се изчисли окончателната цена, свързана с обработката на малките поръчки за въпросната позиция.

114 Според Комисията прилагането на коефициента „три“ е обосновано от допълнителните трудности, които поражда обработката на малките поръчки в сравнение с другите дейности на CELF.

115 Всъщност Комисията преценява, че тези разходи е трябвало да бъдат увеличени за малките поръчки, доколкото независимо от сумата на една поръчка обработващият я оператор трябва задължително да повтори определен брой физически действия за всяка поръчка. Комисията е на мнение, че коефициентите на умножение позволяват да се вземат предвид допълнителните разходи, присъщи на малките поръчки.

116 Що се отнася по-специално до позицията „Получаване (на произведенията) — пряко вложен труд“, Комисията обосновава в приложение IV от обжалваното решение прилагането на коефициент на умножение „три“ с факта, че получаването на произведения от големите издатели или разпространители е автоматизирано благодарение на кода EAN, който позволява разпознаването на произведението посредством четене на информация по оптичен път. Тя подчертава, че, напротив, често публикуваните от малките издатели произведения не съдържат бар-код, поради което се налага ръчно разпознаване. Освен това тя изтъква, че големите издатели са извършвали доставки на парижките клиенти срещу заплащане на част от транспортните разноски, определени от междуотрасловото сдружение, в размер от 0,75 FRF/kg (0,11 EUR/kg), докато заплащаната на куриерите цена е от 6,5 FRF/kg (0,99 EUR/kg) за пакетите, използвани за произведенията с произход от малки разпространители. Тези факти обаче имат значение само за категорията на разходите за превоз на покупките и за куриер, за която, както ще видим по-нататък (точка 128), не би трябвало да се прилага никакъв коефициент, поне отчасти, както е видно от писмото на френските власти до Комисията от 11 март 2003 г.

117 Що се отнася до разходите, групирани в позиция „Търговски отдел — пряко вложен труд“, в приложение IV към обжалваното решение Комисията обосновава използването на коефициент „три“ с по-трудната обработка, която изискват малките поръчки на ниво администриране на продажбите. Комисията обяснява този избор, като подчертава, че са необходими допълнителни дейности, когато например са налице трудности при кодирането на поръчките. Освен това Комисията посочва, че въвеждането на поръчката се придружава от предварителни проучвания, включващи по-конкретно ISBN, каталог на издателите, различни бази данни, проверка за наличността на произведението, валидиране на съответствието между поръчка и издател. В това

отношение тя обяснява, че при трудности, свързани с качеството на заявката за поръчка се пораждат допълнителни разходи. Тя добавя, че тези трудности се появяват по-често при малките поръчки, като се има предвид, че големите книжарници, които реализират значителен оборот с CELF, най-често използват усъвършенствани способи, позволяващи им да рационализират своето управление и по-конкретно да предават поръчки с ясни указания за идентифициране. Обратно, според Комисията малките книжарници не винаги използват модерните способи на международната търговия и понякога техните поръчки са трудни за дешифриране и непълни, което води до допълнителни разходи за обработка.

118 Колкото до категорията общи разноски, включваща по-конкретно разходите за телефон, факс, разноските за събиране на плащанията и т.н., приложение IV към обжалваното решение не позволява да се установи дали разходите, отнесени към малките поръчки, са изчислени въз основа на средната цена на продадена книга, както е в случая на разходите за персонал, въз основа на оборота, реализиран в рамките на малките поръчки, както е в случая на някои взети отделно непреки фиксирани разходи, или въз основа на средната цена за издадена фактура, както е в случая на общите разходи, които включват разходите за административно оборудване. От посоченото приложение обаче ясно е видно, че резултатът от тази операция, независимо от нейните особености, е умножен с коефициент 2,5.

119 В приложение IV към обжалваното решение Комисията обосновава прилагането на горепосочения коефициент с факта, че разходите за телефон варират в зависимост от множество фактори, по-конкретно от „отговори на клиенти“ и от „търсене на издатели“. Тя добавя, че тази разходи са се отнасяли до множество операции, сред които получаването на заявката за поръчка от търговеца на книги, кодирането на поръчката, въвеждането на поръчката и осчетоводяването, което има за цел да регистрира всички потоци, свързани с описаните операции.

120 Ето защо следва да се провери дали, както жалбоподателят изтъква, ако се предположи, че методите за разпределяне на различните категории разходи на CELF между малките поръчки и останалата част от неговите дейности са правилни, изборът на посочените коефициенти на умножение е произволен и дали във всички случаи Комисията е трябвало да се въздържи от прилагане на тези коефициенти на умножение към предадените по електронен път поръчки.

121 Според обясненията, които Комисията и жалбоподателят дават в своите писмени становища и по време на съдебното заседание, предадена по електронен път поръчка е тази, получена посредством електронно средство, което улеснява нейната последваща обработка в сравнение с поръчка върху хартиен носител, тъй като последната трябва да бъде повторно обработена от служител, за да се приспособи към административната система, която понастоящем е информатизирана.

122 Значението на електронното предаване на поръчки е подчертано по време на процедурата по разглеждане на спорната помощ. Така в приложение към писмото на Френската република до Комисията от 5 март 1998 г. със заглавие „Обосноваване на пропорционалния характер на субсидията“ френските власти изтъкват, че липсата на електронно предаване е представлявала безспорен допълнителен разход при обработката на поръчка. Следователно френските власти поддържат, че един от факторите, обосноваващи извода, че обработката на малките поръчки предполага допълнителен разход в сравнение с обработката на другите поръчки, е било обстоятелството, че те често са адресирани до малки издатели, с които автоматизираните процедури за електронно предаване не са възможни. Накрая, френските власти посочват, че електронното предаване е позволявало разпознаване на всяко произведение посредством четене на информация по оптичен път.

123 По същия начин, както беше посочено (вж. точки 114—119 по-горе), в приложение IV към обжалваното решение, и по-специално в точки 2, 4 и 9 от коментарите и обясненията, Комисията на няколко пъти обосновава използването на коефициенти на умножение с факта, че често малките поръчки се нуждаят от ръчна обработка, тъй като получаването на произведенията не е

автоматизирано или изисква предварителни проучвания, свързани с пропуски при кодирането. Освен това, за да оправдае използването на коефициент за общите разходи — телефон, факс и разходи за събиране на плащанията — Комисията посочва факта, че са били необходими допълнителни операции за тяхното кодиране.

124 Явно непоследователно е обаче да се поддържа, че липсата на електронно предаване е източник на допълнителни разходи и в същото време да се прилага еднакъв коефициент на умножение за предадените по електронен път поръчки и за тези, които не са предадени по този начин.

125 Всъщност би било приемливо към разходите по обработката на малките поръчки да се прилага коефициент поради липсата на електронно предаване единствено ако електронното предаване беше значително по-слабо разпространено сред малките поръчки, отколкото сред другите поръчки. Подобна хипотеза произтича от приложението към писмото на Френската република до Комисията от 5 март 1998 г. със заглавие „Обосноваване на пропорционалния характер на субсидията“. Всъщност френските власти информират Комисията, че само една трета от малките поръчки са били предадени по електронен път, докато електронното предаване на другите поръчки на CELF е достигнало до 58 %. Тези цифри служат за основа на извършения от Комисията анализ на цената на обработката на малките поръчки.

126 Както обаче Комисията приема в обжалваното решение (съображение 212), в цитираното писмо от 5 март 1998 г. френските власти са разменили процента на електронно предадените поръчки с този на поръчките, които не били предадени по електронен път. Действителните стойности за малките поръчки са се равнявали на две трети от електронно предадените поръчки и една трета от поръчките, които не са предадени по електронен път. Следователно се налага изводът, че през 1994 г. електронното предаване е било значително по-разпространено при дейността по обработка на малките поръчки, отколкото при другите дейности на CELF, както френските власти установяват и посочват на Комисията с писмо от 11 март 2003 г.

127 В обжалваното решение (съображение 212) Комисията обаче приема, че последиците от грешката на френските власти, повторена в нейните собствени изчисления, не са били такива, че да поставят под въпрос пропорционалността на спорната помощ, тъй като финансовото отражение на размяната на електронно предадените поръчки и тези, които не са предадени по електронен път, е възлизало на незначителната сума от 0,24 EUR на книга. Този извод повтаря обясненията, предоставени от френските власти в приложение 1 към писмото до Комисията от 11 март 2003 г. Според съдържанието на тези обяснения единадинствена категория разходи, а именно разходите за куриери, са били засегнати от тази размяна, доколкото неоснователно бил приложен коефициент на умножение към разходите, отнесени към малките поръчки.

128 Както обаче жалбоподателят изтъква по време на съдебното заседание, явно непоследователна е позицията на Комисията, изразяваща се, от една страна, във възпроизвеждане на представените от френските власти изчисления в писмото им от 5 март 1998 г. — които по същество изхождат от предпоставката, че ниският процент на електронно предаване на малките поръчки в голяма степен е бил причина за допълнителния разход по тяхната обработка — и, от друга страна, в допускане и възприемане на позицията на френските власти, изложена в писмото от 11 март 2003 г., според която фактът, че две трети, вместо една трета от малките поръчки са били предадени по електронен път, имал само незначителен ефект върху пропорционалния характер на спорната помощ.

129 Позицията на Комисията също е явно погрешна. Всъщност — както ясно произтича от приложение IV към обжалваното решение — както твърдяният нисък процент на електронно предаване на малките поръчки, така и трудностите при тяхната обработка, които по принцип са били преодолени в значителна степен чрез електронното предаване, са използвани като фактори, обосноваващи прилагането на различни коефициенти на умножение. Следователно доводът, според който размяната на процентите относно електронното предаване на малките поръчки се е отразил само върху куриерските разходи, е лишен от фактическо основание.

130 Следва да се заключи, че Комисията допуска явна грешка в преценката, като прилага към своята първоначална оценка на разходите, свързани с обработката

на малките поръчки, коефициенти на умножение, чиято обосновка се извежда от допълнителните технически трудности при обработката, които са можели да бъдат преодолени благодарение на електронното предаване. Това явно е било така относно разходите за получаване на произведенията, за пряко вложения труд в търговския отдел, за телефон, факс и разходи за събиране на плащанията. С оглед на съдържанието на отговорите на Комисията на писмените въпроси на Първоинстанционния съд, това се отнася и за разходите за куриер.

131 За да провери как тази грешка се отразява върху оценката на Комисията в обжалваното решение относно непрекомерния характер на оспорваната помощ, Първоинстанционният съд поиска от нея да му представи изчисление на свързаните с малките поръчки разходи, без да се прилагат коефициенти на умножение.

132 Комисията не посочва точна стойност в отговор на този въпрос. От нейния отговор обаче става очевидно, че при липсата на коефициенти на умножение разходите по обработката на малките поръчки щяха да се намалят с повече от 635 000 FRF (96 805,13 EUR), дори и да не се вземат предвид категориите разходи, различни от тези, за които е бил приложен коефициент „три“.

133 Следователно при неприлагане на коефициентите на умножение Комисията не би могла да докаже, въз основа на цифрите, които е използвала в приложение IV към обжалваното решение, че получената от CELF помощ не е водела до свръхкомпенсиране на разходите, породени от обработката на малките поръчки. Всъщност ако не бяха приложени коефициентите на умножение, оперативната печалба от тази дейност щеше да надхвърля 600 000 FRF.

134 Във всички случаи следва да се констатира, че дори ако Комисията можеше да приложи коефициент на умножение към категориите разходи, посочени в точка 130 по-горе, тя щеше да допусне явна грешка в преценката, прилагайки споменатите коефициенти на умножение и към електронно предадените поръчки, тъй като те очевидно не се сблъскват с трудностите, посочени като основно оправдание за прилагането на тези коефициенти на умножение.

135 Следователно налага се констатацията, че във всички случаи двете трети от увеличението на разходите в резултат от прилагането на коефициентите на умножение са резултат от явно погрешна преценка.

136 От това следва, че жалбоподателят има основание да поддържа, че Комисията е надценила действително направените от CELF разходи по обработката на малките поръчки, които спорната помощ е трябвало да компенсира по стриктен и пропорционален начин.

137 Въз основа на гореизложеното втората част от третото правно основание, изведено от явна грешка в преценката при разглеждане на съвместимостта на спорната помощ, трябва да бъде уважена.

138 Вследствие на това следва да се отмени член 1, последно изречение от обжалваното решение, без да е необходимо да се разглеждат другите доводи и правни основания на жалбоподателя.

По съдебните разноски

139 По смисъла на член 87, параграф 2 от Процедурния правилник на Първоинстанционния съд загубилата делото страна се осъжда да заплати съдебните разноски, ако е направено такова искане. След като Комисията е загубила делото, тя следва да бъде осъдена да заплати съдебните разноски в съответствие с исканията на жалбоподателя.

140 Френската република понася направените от нея съдебни разноски в приложение на член 87, параграф 4, първа алинея от Процедурния правилник.

По изложените съображения

ПЪРВОИНСТАНЦИОННИЯТ СЪД (трети състав)

реши:

1) Отменя член 1, последно изречение от Решение на Комисията от 20 април 2004 година относно помощта, приведена в действие от Франция в полза на Coopérative d'exportation du livre français (CELF).

2) Осъжда Комисията да понесе направените от нея съдебни разноски, както и направените от Société internationale de diffusion et d'édition SA (SIDE).

3) Френската република понася направените от нея съдебни разноски.

Jaeger Tiili Чипев

Обявено в открито съдебно заседание в Люксембург на 15 април 2008 година.

Секретар Председател

E. Coulon M. Jaeger